

Csípőszúnyogok - Valódi szúnyogok

A szúnyogfélék családja (Culicidae) a rovarok (Insecta) osztályának kétszárnyúak (Diptera) rendjébe, ezen belül a szúnyogalkatúak (Nematocera) alrendjébe tartozó család.

3500 fajuk ismert, hazánkban ezek közül több, mint 50 csípőszúnyog honos.

Táplálkozás:

- Közös bennük, hogy a nőtény szúnyogok alkalmanként gerinces állatok vérért szívják.
- A csípőszúnyogoknak csak egy kis csoportja kedveli az emberi vért.
- Vannak olyan fajok is, amelyek emberi és állati vért is szívnak.
- A hím szúnyogok kizárólag (a nőtények gyakran) a lágyszárú növények nedveit főként virágok nektárját szívják.

Szaporodás:

- A nőtény szúnyogok a tojásaikat víz felszínére, vagy közelébe helyezik, jelentősen több tojást tudnak lerakni, ha vért szívnak.
- A különböző fajok különböző élőhelyeken fordulnak elő. Ártéri területek tócsáiban, sekély vízben, vagy mocsaras lápos területek pocsolyáiban fejlődnek.
- A nyári hőmérséklet mellett akár egy hét alatt kifejlődhetnek a szúnyoglárva, melyek száma néhány deciliter vízben több száz lehet.

Behurcolt szúnyog fajok:

Európában az elmúlt két évtizedben több, alapvetően trópusi területen élő szúnyogfaj jelent meg.

Elsősorban a megnövekedett személy- és áruforgalom következtében.

2014 óta három idegenhonos, délkelet-ázsiai szúnyogfajt azonosítottak hazánkban:

- ázsiai bozótshúnyog (*Aedes japonicus*)
- koreai szúnyog (*Aedes koreicus*)
- ázsiai tigrisszúnyog (*Aedes albopictus*)

Az ázsiai tigrisszúnyog és a koreai szúnyog előszeretettel táplálkozik emberi vérral, és a városi szúnyogpopulációkban már gyakran nagyobb egyedszámban vannak jelen, mint az őshonos szúnyogfajok.

Szúnyogcsípés:

A rovar a nyálával számos különböző anyagot juttat a szervezetünkbe (pl. különböző fehérjéket, véralvadésgátlót, emésztő enzimeket). Az idegen anyagok jelenlétére szervezetünk allergiás reakcióval válaszol, melynek jellemző tünetei: viszketés, fájdalom, duzzanat, bőrpír.

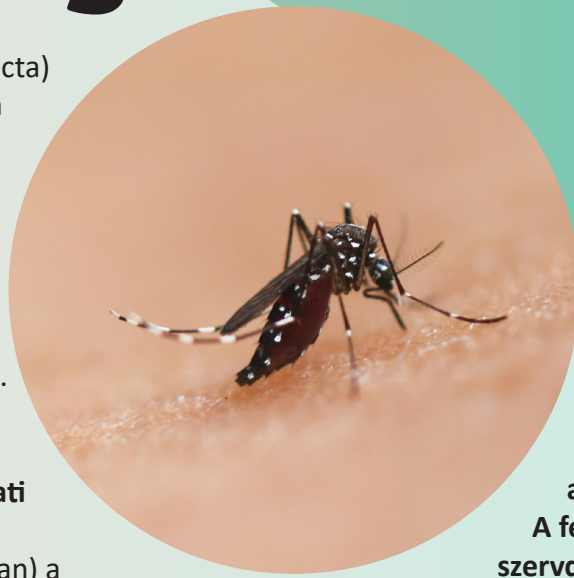
A szúnyogok csípésükkör juttathatnak be kórokozókat is a szervezetünkbe, ez akkor következhet be, ha a szúnyog nyálában életképes kórokozó található.

A hazánkban előforduló szúnyogok által terjesztett legfontosabb betegség a nyugat-nílusi láz. Szintén szúnyogok közvetítésével terjed, de humán egészségügyi szempontból kevésbé gyakori az Usutu vírus és a dirofilariosis (bőrférgesség).

Hazánkban a nyugat-nílusi láz terjesztéséért főként az országszerte gyakori dalos szúnyog (*Culex pipiens*) a felelős, de más hazai szúnyogfajokban is kimutatták már a vírust.

Az ázsiai tigrisszúnyog pl. a Dengue-, Chikungunya- és Zika vírusok terjesztője lehet.

Hazánkban ezek a betegségek csak ritkán és kizárólag behurcolt esetként, azaz trópusi, szubtrópusi területekre történő utazáshoz köthetően fordulnak elő. A Dengue- és Chikungunya vírus okozott behurcolást követően helyi járványokat Európa déli, mediterrán térségében.

Nyugat-nílusi láz:

A legtöbb, embert érintő fertőzés tünetmentesen zajlik.

A fertőzött személyek néhány százalékánál 3-14 nap lappangási idő után: láz, fejfájás, izomfájdalom jelentkezik, melyhez bőrkiütések társulhatnak.

A betegek tünetei többnyire 3-6 nap alatt maguktól gyógyulnak.

Súlyos esetekben idegrendszeri tünetek lépnek fel agyvelőgyulladás, agyhártyagyulladás formájában, mely leggyakrabban idős embereket érint. A súlyos esetek kórházi ellátást igényelnek. A betegeknél csak tüneti kezelést lehet alkalmazni, specifikus terápia nem áll rendelkezésre.

A fertőzés szúnyogcsípéssel emberről emberre nem terjed, de szervdonációval és vérátömlesztéssel átadható, ezért a szezonális időszakban szűrnek a véradók mintáit a kórokozó jelenlétére.

Usutu vírus:

A nyugat-nílusi vírushoz hasonlóan a fertőzés madarokról terjed az emberre a szúnyogok közvetítésével. A nyugat-nílusi vírussal sokkal ritkábban okoz emberi megbetegedéseket.

A fertőzések nagy része tünetmentes, vannak olyan betegek, akiknél általános rosszullét, fejfájás, láz, izomfájdalmak, esetenként kiütések jelentkeznek. A betegek egy részénél idegrendszeri érintettség is felléphet.

A betegség 1-2 hét alatt magától gyógyul, a súlyosabb kórházi ellátást igénylő eseteknél tüneti terápia alkalmazható.

Bőrférgesség:

A dirofilariosis kórokozója a *Dirofilaria immitis* fonálféreg. Európában a humán fertőzéseket többnyire a *Dirofilaria repens* okozza.

Állatban és emberben is bőrdirofilariosist okoz.

Hazánkban az emberi megbetegedések száma nagyon alacsony. A fertőzés a kutyáról, ritkábban a macskáról, szúnyog közvetítésével terjed az emberre.

Az ember a féreg számára tökéletes (paratenikus) gazda, emberben nem szaporodik. A csípés helyétől nem messze elpusztul, körülötte egy bőr alatti csomó képződik.

Leggyakrabban a felsőtesten (fej, szem, nyak, felső végtagok, mellkas) lokalizálódik. Belső szervekben csak kivételes esetben helyezkedik el. Kezelése a férget tartalmazó csomó műtéti eltávolításából áll.

Emberi fertőzés esetén a parazita nem kerül a vérbe, így emberről emberre nem terjedhet a betegség. Kutyákban a csomók helyén a bőr sokszor nem mutat elváltozást, de előfordulhat enyhe bőrgyulladás, viszketés, szőr hullás.

Szívférgesség:

Szintén egy fonálféreg a *Dirofilaria immitis* okozza ezt a betegséget, mely a fent leírtakhoz hasonlóan a szúnyogok csípésével terjed.

Elsősorban kutyákat betegít meg, náluk a betegség súlyos lefolyású lehet. Magyarországon még nem diagnosztizáltak emberi megbetegedést, de világviszonylatban sem gyakoriak a humán megbetegedések.

Az emberi fertőzések többnyire tünetmentesek. A féreg az emberbe jutva nem tud szaporodni és kifejlődni. Emberről emberre nem terjed.

A szúnyogcsípés helyétől a parazita a vérárammal eljuthat különböző belső szervekbe, ahol később szöveti csomó képződik körülötte.

Hogyan védekezzünk?

- Szabadban használjon a bőrre kenhető, fújható rovarriasztó szereket.
- Viseljen hosszú szárú / hosszú ujjú ruházatot.
- Szabadtéren használjon füstképző un. szúnyogirtó „spirált” illetve lámpaolajat szúnyogriasztónak.
- Zárt térben a legfontosabb a nyílászárók felszerelése szúnyoghálalal.
- Rovarok ellen a lakásban használjon szúnyogirtó párologtatót vagy aeroszolt.
- Csökkentsük le a kertben a szúnyoglárva számára alkalmas vízgyülemek számát, az esővíz gyűjtőket fedje le szúnyoghálalal.

NNGYK
NEMZETI NÉPEGÉSZSÉGÜGYI
ÉS GYÓGYSZERÉSZETI KÖZPONT

rébih

Co-funded by
the European Union